Avoin julkaiseminen

25.10.2016 // Tiedekulma

Mikael Laakso

Tutkijatohtori, Tietojärjestelmätieteet

mikael.laakso@hanken.fi

@mikaellaakso

Tiedelehdet ja tilauspohjainen malli

- Useammilla tieteenaloilla tiedelehdet ovat tärkein julkaisufoorumi.
- Tilauspohjainen malli oli pitkään ainoa looginen toimintamalli.
- Siirryttäessä digitaaliseen jakeluun malli ei ole enää optimaalinen.
  - Uusi lukukerta ei aiheuta lehdelle/kustantajalle lisäkuluja
  - Miksi keinotekoisesti rajoittaa tutkimuksen vaikuttavuutta?
- Yksittäisten lehtien tilauksista ollaan menty kohti jättipaketteja.

Tiedelehtien markkinatilanne erittäin keskittynyt

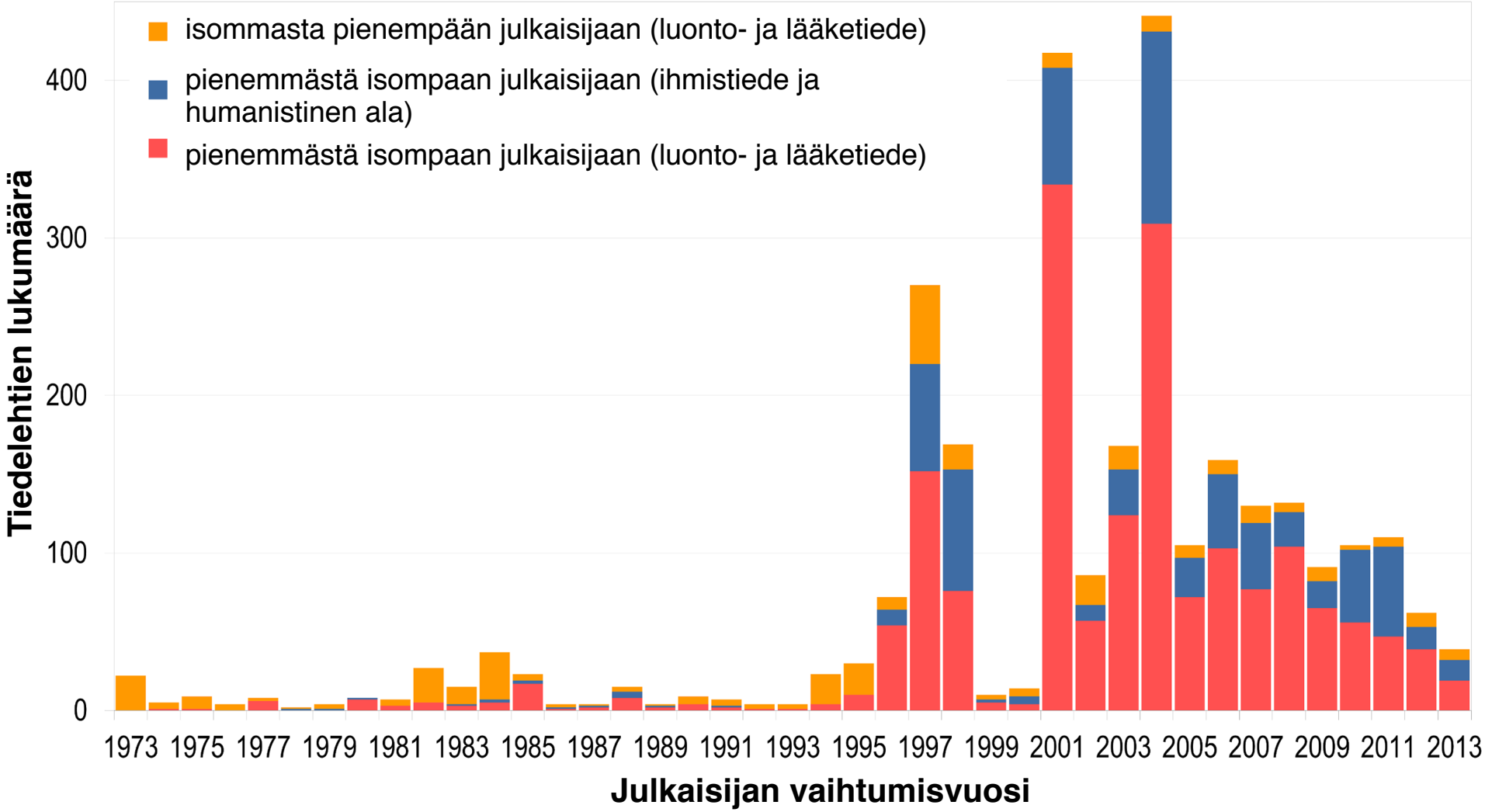

Larivière et al. (2015)

Tutkimusorganisaatioilta vuosittain miljoonia euroja suurille kustantajille

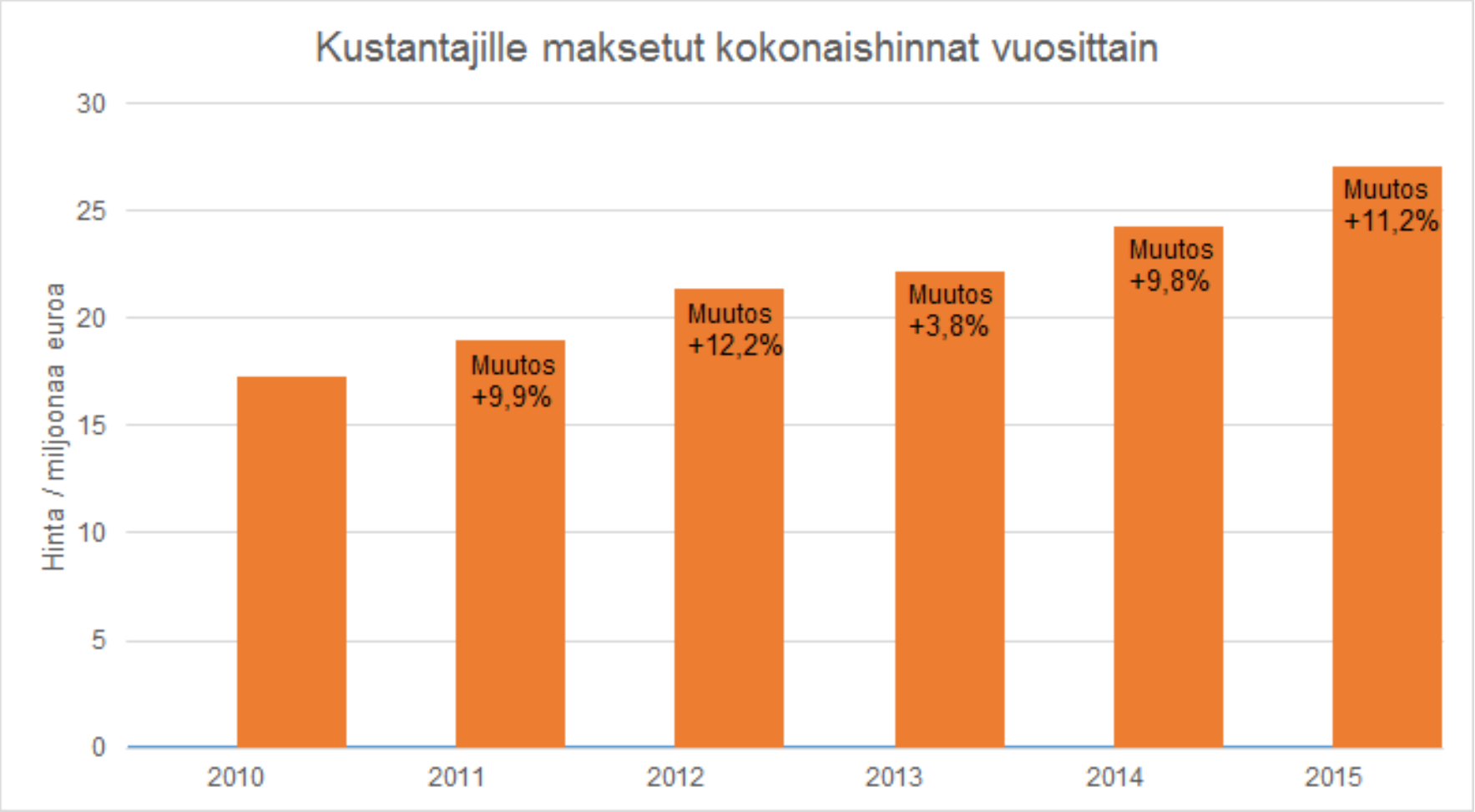

avointiede.fi/ajankohtaista/-/asset_publisher/UJglmibGKmbR/content/lapinakyvyytta-ja-avoimuutta-tieteelliseen-julkaisemiseen-tutkimusorganisaatioilta-vuosittain-miljoonia-euroja-suurille-kustantajille

Kustannukset nousussa

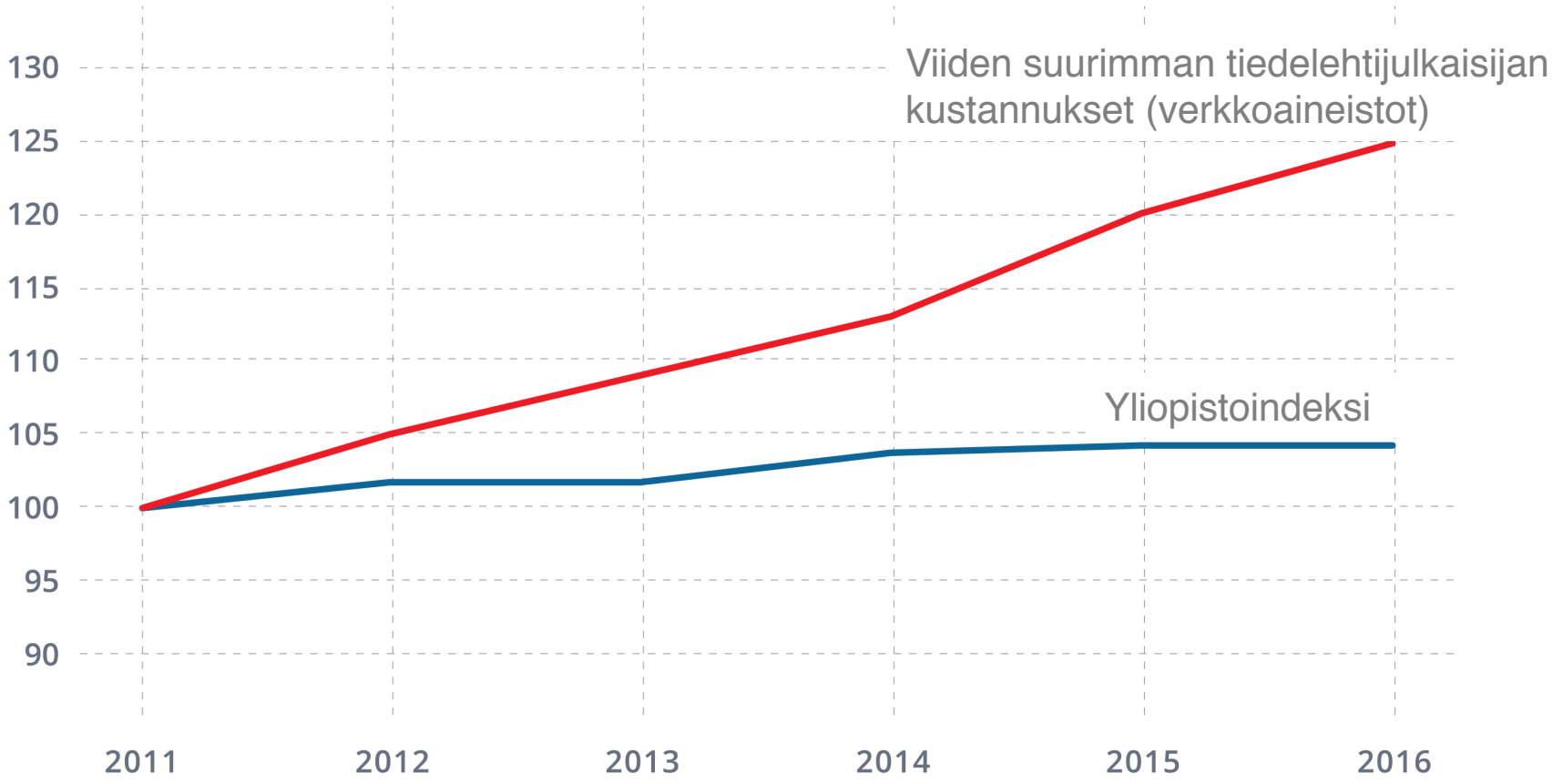

https://www.kiwi.fi/pages/viewpage.action?pageId=66818350

Avoin julkaiseminen

- Tutkimusrahoittajat kuten Suomen Akatemia ja Euroopan Unioni vaativat rahoittamansa tutkimuksen avointa julkaisemista.
- Julkaisun avoimuus voi toteutua joko **tiedelehden** tai **kirjoittajan/tutkijan kautta**:

1. Artikkeli julkaistaan tilauspohjaisessa lehdessä jossa maksua vastaan yksittäinen artikkeli on kaikille avoin. 'Kirjoittajamaksu' peritään.
2. Tiedelehden koko sisältö on kaikille avoin ja ilmainen, tilausmaksuja ei peritä. 'Kirjoittajamaksu' yleensä peritään.

1. Artikkeli julkaistaan tilauspohjaisessa lehdessä ja tutkija rinnakkaistallentaa artikkelin käsikirjoitusversion avoimesti verkkoon (yleensä n. 12kk viiveen jälkeen).

Laakso (2014)

Siirtyminen täysin avoimeen julkaiseminen olisi pidemmän päälle edullisempaa

- Tilaushintoja vastaavilla tai alemmilla kustannuksilla olisi mahdollista toteuttaa avoin julkaiseminen.
  - Tutkimusorganisaatiot eivät enää maksaisi julkaisijoille tilauksista vaan artikkeleiden julkaisemisesta.
  - Tämä mahdollistaisi kaikille avoimen pääsyn kaikkiin julkaisuihin.

Yhden vuoden maailmanlaajuiset maksut tiedelehtien julkaisijoille	7.6 miljardia euroa
Yhden vuoden aikana julkaistut artikkelit	2 miljoonaa artikkelia
Jokaisesta artikkelia kohden maksettu	**n. 3800 euroa**

Schimmer, Geschuhn & Vogler (2015); Ilva, Laitinen, & Saarti (2016)

Miten FinElib neuvottelut istuvat kuvaan?

- Siirtyminen avoimeen julkaisemiseen ollut hidasta suurimmilla julkaisijoilla, tilauspohjainen malli heille erittäin kannattava.
- Käsikirjoitusten rinnakkaistallentamisen hyödyllistä, neuvotteluilla pyritään muuttamaan järjestelmää pysyvästi.

Hintojen nousu on pysäytettävä, nykyinen kehitys ei ole taloudellisesti kestävä.

Avoin julkaiseminen on saatava osaksi yhtä ja samaa sopimusta julkaisijoiden kanssa. Nyt maksettu erikseen tilauksista ja monesti yksittäisten artikkeleiden avoimuudesta.

Olemme siirtymävaiheessa

- **Tutkijat**
- Rinnakkaistallentakaa tutkimuksenne käsikirjoitukset – se on täysin ilmaista ja on hyödyksi vaikuttavuuden lisäämisessä.
- Julkaisijaneuvotteluiden kautta ajetaan niin tutkijoiden kuin koko Suomen tieteen etuja pitkällä tähtäimellä.

- **Isot kaupalliset tiedelehtien julkaisijat**
- Hallussaan suurin osa kansainvälisesti arvostetuimmista tiedelehdistä. Avoin julkaiseminen on kuitenkin mahdollistanut uudenlaista kilpailua julkaisujen saralla.
- Laajan rintaman paineen alla joutuvat muuttamaan toimintamallejaan, **parhaimmat päivät ovat kohta takana**.

Lisätietoa

» **Kustantajahintatiedot**

http://avointiede.fi/kustantajahintatietoja

» **FinElib neuvottelut**

http://bit.ly/finelib_negotiations

» **Kattavin tietokanta täysin avoimista tiedelehdistä**

https://doaj.org

Kiitos!

Lähteet

- Ilva, J., Laitinen, M. A., & Saarti, J. (2016). The Costs of Open and Closed Access: Using the Finnish Research Output as an Example. Liber Quarterly, 26(1), 13–27. http://doi.org/10.18352/lq.10137
- Laakso, M. (2014) Measuring Open Access: Studies of Web-Enabled Innovation in Scientific Journal Publishing; Edita Prima: Helsinki, Finland, 2014. http://hdl.handle.net/10138/45238
- Lariviere, V., Haustein, S., & Mongeon, P. (2015). The Oligopoly of Academic Publishers in the Digital Era. PLoS ONE, 10(6), e0127502–15. http://doi.org/10.1371/journal.pone.0127502
- Schimmer, R., Geschuhn, K. K., & Vogler, A. (2015). Disrupting the subscription journals' business model for the necessary large-scale transformation to open access. doi:10.17617/1.3. http://hdl.handle.net/11858/00-001M-0000-0026-C274-7